

ності Івана Котляревського»; портрет капітана Котляревського його авторства представлено в музеї-садибі письменника. Різноманітні тематичні роботи за Котляревським і його творами є у В'ячеслава Коркішка, Євгена Курбали, Лариси Лукаш, Миколи Підгорного, Сергія Шаматріна, Олесі Будяк, Тетяни Ваценко, Сергія Григор'єва, Ольги Гриценко, Дениса Зозулі, Олени Зозулі, Віктора Карнауха, Сергія Мисака, Олега Перця та ін. Але, звісно, цього замало. На жаль, немає в Полтаві і пам'ятників літературним героям Котляревського... Митці недостатньо заглиблені в тексти геніального класика, звідси незначна зацікавленість ними, неохота чи неспроможність до образотворчої інтерпретації. Тому треба ще більш активно пропагувати й багатогранно вивчати творчу спадщину письменника. Тут є над чим працювати і дослідникам, і художникам, і всім культурникам. А ще було б добре створити в Полтаві музей однієї книги – «Енеїди», який би акумулював великий духовний потенціал цього твору й наукових, перекладацьких, ілюстративних тощо ресурсів довкола нього. Упевнений, що варто порушити це питання перед громадськістю міста й усієї України.

– Яка подальша доля робіт із виставки? Можливо, якісь із них назавжди залишаться в нашому місті? Де їх можна буде побачити?

– Передусім мусимо подбати про видання каталогу виставки. Візьмімо за приклад прозорливих попередників, яким жилося навряд чи простіше: уже згаданого 1903 року було видано каталог виставки – тільки текстовий, без репродукцій творів, зовсім невеличкий. Його оригінал можна побачити в Літературно-меморіальному музеї І. П. Котляревського. Це вже реліквія, безцінна культурна пам'ятка й важливе інформаційне джерело. Також був виданий каталог виставки

2003 року. Тому докладатимемо максимум зусиль, щоб побачив світ і каталог щорічної виставки «Енеїда». Так ми увіковічимо й нашу працю та небайдужість.

Стосовно експонованих творів, то більшість із них уже повернулася до приватних колекцій та у власність авторів. Але є приклади передавання робіт у фонди Полтавського художнього музею (галереї мистецтв) імені Миколи Ярошенка. Ідеться про дві ліногравюри – «Козаки у поході» та «Козаки у полоні», автор яких – великий друг Полтави, народний художник України Василь Перевальський (м. Київ). Є намір передати й музеєві І. П. Котляревського портрет письменника, виготовлений у металі за принципом витинанки (спільна робота Юрія Самойленка й Руслана Кліпака за підтримки ТОВ «ГРУАР» Радіона Грушевського).

– Чи справедливі Ваші очікування від цієї виставки, чи все задумане вдалося зреалізувати?

– Об'єктивну оцінку виставці дадуть її відвідувачі. Я ж вважаю успіхом уже те, що вона відбулася. Хоч, природно, із плином часу з'являються сплески самокритики, усвідомлення, що не все ще завершено, що слід працювати куди наполегливіше для підтвердження статусу Полтави як духовної столиці України. Звісно, ми могли б зробити більше, якби мали державну підтримку: дуже прикро, що 250-літній ювілей Івана Котляревського не став усенародним святом, не відзначався на найвищому рівні. Зник Котляревський у політичному хаосі, і досі не зрозуміло, чому ж так сталося?! Напевно, усе ще він для багатьох незрозумілий, а може, і неприйнятний... Перед собою ж полтавська мистецька спільнота й надалі ставить одним із наріжних завдань ретельну підготовку й гідне вшанування значущих дат в історії України.

Віра Мелешко

НОВІ ЛАУРЕАТИ ПРЕМІЇ ІМЕНІ ПЕТРА РОТАЧА

Другий рік існує Премія Полтавської обласної ради імені Петра Ротача – нагорода, яка покликана вшанувати пам'ять видатного українського літературознавця, мовознавця, лексиколога, краєзнавця, прозаїка, поета, публіциста, автора майже 3000 тисяч літературно-краєзнавчих публікацій та понад 30 книг. «Той спадок, який лишив після себе <...> Петро Ротач, – то ціла епоха, дивовижна мистецька робітня з її фундаментальними винятково актуальними дослідженнями, високохудожніми творами, мудрим епістолярієм, неоцінним архівом», – переконаний Микола Степаненко.

Як зазначено в «Положенні про щорічну премію імені Петра Ротача», її мета – сприяти розвитку національного краєзнавчого руху, вивченню минулого й сьогодення Полтавщини, дослідницько-краєзнавчій

діяльності в галузях історії та літератури, відзначення краєзнавців за вагомі творчі здобутки. Премією нагороджують краєзнавців за кращі документально-публіцистичні й науково-популярні твори з історії рідного краю та літератури, які оприлюднені на момент засідання журі. Отже, Ротачівську нагороду можна отримати у двох номінаціях: «Історичне краєзнавство» та «Літературне краєзнавство».

19 грудня 2019 року під керівництвом першого заступника голови Полтавської обласної ради Євгенія Холода пройшло засідання журі премії. Щорічні номінантами були:

– авторський колектив за книгу «Звід пам'яток історії та культури України: Полтавська область. Котелевський район» (від Котелевської райдержадміністрації);

– *Скирда Олег Анатолійович*, старший науковий співробітник Полтавського краєзнавчого музею імені Василя Кричевського, за книгу «У вересні 41-го. Київське оточення: спогади» (від Полтавського краєзнавчого музею імені Василя Кричевського);

– *Шевченко Володимир Євгенович*, доцент Кременчуцької філії Запорізького класичного університету, член Національної спілки журналістів України, за книгу «Засоби масової комунікації Кременчука: кінець XIX – початок XXI ст.» (від Кременчуцької міської організації Національної спілки журналістів України);

– *Єнко Ярослав Миколайович*, завідувач науково-експозиційного відділу Комунального закладу Полтавської обласної ради «Національний музей-заповідник М. В. Гоголя», за творчий доробок (від Комунального закладу Полтавської обласної ради «Національний музей-заповідник М. В. Гоголя»);

– *Титаренко Григорій Володимирович*, краєзнавець, журналіст, за творчий доробок (від Полтавського національного педагогічного університету імені В. Г. Короленка).

У номінації «Історичне краєзнавство» лауреатом визнали авторський колектив «Зводу пам'яток історії та культури України: Полтавська область. Котелевський район». Видання продовжує дослідження культурної та історичної спадщини Полтавщини (робота над таким проектом з-поміж усіх областей України планомірно виконується лише в Полтавській). Премійований звід – це реєстр усіх об'єктів культурної спадщини Котелевщини від середини XVII століття й до сьогодення. Тематично книга охоплює архітектуру, археологію, історію, монументальне мистецтво, містить обсяжний перелік тих, хто загинув у Другій світовій війні, інформацію про поховання та встановлення меморіальних дощок котелевцям, які загинули на сході України.

До книги про Котелевський район, крім вступної статті, увійшло 545 статей про пам'ятки району. Із них 311 присвячені пам'яткам археології, 197 – історії, 17 – архітектури, 2 – техніки, 18 – природоохоронним об'єктам. Поміж них – і комплексні, тобто такі, що є одночасно пам'ятками історії та техніки, а також історії й археології.

У підготовці видання взяли участь працівники Полтавського краєзнавчого музею імені Василя Кричевського, Центру охорони та досліджень пам'яток археології Полтавської обласної ради, вчені Полтави й краєзнавці Котелевського району. Загалом книга – результат кількарічної науково-дослідницької роботи 49 авторів, окремі з яких на момент присудження премії – уже в засвітах.

У номінації «Літературне краєзнавство» лауреатом став Григорій Титаренко. Він, уродженець села Чернечий Яр Диканського району, інженер-металург за фахом, працював на Полтавському автоагрегатному заводі, певний час – на посаді головного металурга підприємства.

Коли в 1990-ті роки виробництво стало занепадати, перейшов головним конструктором проекту до Проектно-конструкторського технологічного інституту. А згодом з одностороннім розпочав успішний бізнес: налагодив високотехнологічне ливарне виробництво. Продукцію виробництва – форми для випікання хліба – купували в Україні, Білорусі, Естонії, Ізраїлі.

Із 2009 року Григорій Володимирович – пенсіонер, але продовжує активну громадську та науково-краєзнавчу діяльність.

Список праць Григорія Титаренка нараховує майже сто позицій. Його статті літературно-краєзнавчого спрямування надруковані в альманасі «Рідний край», у газетах «Зоря Полтавщини», «Українська мова та література», «Вечірня Полтава», «Полтавська думка», «Полтавський вісник», «Українська доля», «Край», «Українське слово», «Слово Просвіти», «Літературна Україна», «Панорама Полтавщини», «Дачник», «Час і Події. Всеамериканська українська газета», «Грінченкоінформ. Інтернет-газета», «Хвиля Десни. Інтернет-газета», у журналі «Українська культура» тощо.

Головним об'єктом зацікавлення Г. Титаренка вже впродовж кількох років є перший міністр освіти УНР, земляк-полтавець Іван Стешенко. Пан Григорій власним коштом виготовив меморіальну дошку та встановив її на приміщенні Великобудушанської школи, де І. Стешенко читав лекції з українізації освіти.

Результатом кількарічної праці у відділі рукописних фондів і текстології Інституту літератури імені Т. Г. Шевченка НАН України, у фондах Інституту рукопису Національної бібліотеки України імені В. І. Вернадського стало видання «Іван Стешенко. Твори. Переклади. Вибране листування / упорядник та автор біографічного нарису Г. В. Титаренко, післямова Г. А. Александрової. – Полтава, 2013. – 628 с.». Книжка тисячним тиражем видана коштом упорядника.

Широкий резонанс в Україні та за її межами викликала й книга «Планетарний голос Андрія Кикотя», яка вийшла двома накладами у 2017 і 2018 роках (Титаренко Г. Планетарний голос Андрія Кикотя / Григорій Титаренко. – Полтава : Полтавський літератор, 2017. – 247 с.; Титаренко Г. Планетарний голос Андрія Кикотя / Григорій Титаренко. – Полтава : Полтавський літератор, 2018. – 247 с.). Перший наклад з'явився коштом автора, другий профінансовано з обласного бюджету за сприяння департаменту культури і туризму облдержадміністрації, оскільки книга – поміж переможниць конкурсу соціально значущих видань. Краєзнавець Г. Титаренко повернув до культурного обширу геніального полтавського оперного співака, соліста Національної київської опери, народного артиста України, лауреата багатьох престижних світових конкурсів, несправедливо забутого на Батьківщині.

Вітаємо нових лауреатів премії й повідомляємо, що їх урочисте нагородження відбудеться до дня народження Петра Петровича Ротача – 24 січня 2020 року.